

bat over het ontwerpdecreet van cultuurminister Dewael. Om te beginnen de vaststelling dat er een fundamentele en objectieve belangentegenstelling bestaat tussen de gevestigde, prestigeloze, artistiek verkommerde of slaafs-commerciële gezelschappen aan de ene kant, en dat deel van de theaterwereld dat belang hecht aan radicale kwaliteitsbevorderende maatregelen aan de andere kant. De eersten hebben belang bij het voortbestaan van een decreet dat strakke institutionele normen oplegt -hun theater gedijt ongeacht de werkstructuur, hoogstens de fiscus is een probleem- en dat elk artistiek oordeel afwijst of slechts marginaal laat meespelen. De tweede groep heeft belang bij een beleid dat zo weinig mogelijk (wettelijk) vastgelegde normen hanteert, maar dat voorwaarden schept waarin een reële artistieke praktijk de specifieke institutionele omkadering kan kiezen en waarbij een beleidsmatige (=kwalitatieve) beoordeling plaatsvindt die aangepast is aan het artistieke werk en die andere politieke objectieven heeft dan een lineair ingevulde 'elk wat wils'-politiek. Op de Staten-Generaal heeft die eerste groep -die toch nog altijd met het leeuwendel van de subsidies gaat lopen- het duidelijk gehaald. Maar het zou fout zijn om op basis van het veto van dit reactionaire monsterverbond te gaan pleiten voor Dewaels oorspronkelijke ontwerpdecreet, alsof dit zo progressief zou zijn. De discussie begint elders.

Compromis

De notie van 'beleid', als objectieve, semi-wetenschappelijke relatie tussen politiek-bestuurlijke middelen en politiek-bestuurlijke doelstellingen, is een modern begrip, dat, in tegenstelling tot bv. Frankrijk en Nederland, nog nauwelijks tot de Belgische politieke en bureaucratische kringen is doorgedrongen. Beleid is nog altijd een ideologisch overbepaalde manier van handelen van politici, van hun waterdragers op de kabinetten of van gepolitiëerde ambtenaren. Een -in de dagelijkse realiteit regelmatig mank lopende, maar principieel gezonde- splitsing tussen beheerscontrole (door de ambtenarij) en inhoudelijke evaluatie (door experts in de Raad voor de Kunst), zoals we die in Nederland kennen, is bij ons onbestaande, en -nuchter beschouwd- politiek ondenkbaar. Soepele afspraken om belangenvermenging tegen te gaan -in de Raad voor de Kunst zitten ook professione-

len- lijken niet haalbaar. Dat is trouwens maar één van de vele problemen.

Uit zo'n reflectie over de verhouding tussen middelen en doelstellingen zou bv. heel snel blijken dat een decreet dat het huidige status-quo met een soepele hanteerbaarheid naar de toekomst toe moet verzoenen, geen goed beleidsinstrument is, uitgaande tenminste van de hypothese dat kwaliteitsverbetering van het Vlaamse theater de eerste politieke doelstelling is.

Die doelstelling is zowel artistiek als sociaal te begrijpen : de minister heeft ongelijk als hij zegt dat hij zich niet met de sociale kant moet bezighouden, het is integendeel precies zijn politieke verantwoordelijkheid, hij moet voorwaarden scheppen (o.a. van sociale aard) om kunst mogelijk te maken. Zo'n kwaliteitsverbetering impliceert een andere verdeling van de bestaande middelen -in die zin is de eis voor verdubbeling van het budget inderdaad voorbarig : laten we maar eerst iets zinvollers doen met het geld dat er al is, de helft wordt immers verspild aan nonsens- en die is onmogelijk als je wettelijk het status-quo gaat vastleggen. De enige zinvolle wettelijke omkadering van het theater is van sociaal-rechtelijke en contract-rechtelijke aard: de juridische draagwijdte van bestuursovereenkomsten met de 'inrichtende machten' in het theater (locale overheden of privaatrechtelijke rechtspersonen) en regels m.b.t. de binding van subsidies aan collectieve arbeidsovereenkomsten. Maar dergelijke regels zijn in principe gelijkaardig met de subsidiëringnormen voor jeugdhuzen, vormingsinstellingen, rusthuizen voor bejaarden en noem maar op. Conclusie : beter geen decreet, dan een per definitie onwerkbaar compromis.

Het is veel belangrijker dat de bureaucratie een -misschien geval per geval betwistbare- slagvaardigheid ontwikkelt, die juridisch gebaseerd is op de (jaarlijkse) begrotings- of programwawet, die zorgt voor een professioneel kader voor een flink roterende (cfr. het ontwerpdecreet, dat is echt een goed punt) Raad van Advies, en die op basis van deze structuur adequaat en alert reageert op de ambities

van de theatermakers, en die zichzelf niet onderwerpt aan betuttelende wettelijke voorzieningen. Toen in Nederland de Haagse Comedie op sterven na dood was, dienden een aantal theatermakers brutaal het plan in om hen de middelen te geven van een ensemble dat quasi-zeker zou sneuvelen bij de volgende evaluatieronde. Dit plan werd passend gehonoreerd, nog los van eventuele kritiek die het nieuwe ensemble -het Nationaal Toneel- op zich laadde. Maar het status-quo was nooit een norm, en het laatste gezelschap uit de generatie van vlak na de oorlog verdween.

Middenstanders

Het bestuur van het Brusselse BKT besliste eind vorig seizoen om de artistieke leiding over te dragen aan Hugo de Greef, wat de facto neerkwam op een overdracht van de BKT-subsidie aan het Kaaitheater. De minister applaudisseerde voorzichtig. Dergelijke verschuiving, die er kwam nadat het BKT consequent de hand in eigen boezem had gestoken, is eigenlijk een schoolvoorbeeld van theaterbeleid. Indien de minister dit soort overgangssituaties en 'revoluties' actief en op grotere schaal zou ondersteunen en zelfs stimuleren -door bv. aan een groep jonge theatermakers het budget van de KNS aan te bieden op basis van een contract van een jaar of vier, en daarmee de facto de KNS af te schaffen- dan is er geen decreet meer nodig én bewijst de minister dat kwaliteit niet enkel een slogan maar een reële beleidsdoelstelling is. Het theaterbeleid -of het ontbreken daarvan- mag niet precies diegenen helpen die belang hebben bij het standpunt van een groep middenstanders en andere opportunisten die zichzelf uitroepen tot Staten-Generaal. Een Staten-Generaal heeft, historisch gezien, twee rollen gespeeld. Het Merciless Parliament verdedigde in de 14de eeuw de privileges van de feodale landadel in Engeland tegenover een 'moderne' koning, Richard II. De Staten-Generaal der Nederlanden was een forum voor de opstand van de geuzen tegen een tirannieke Spaanse bezetter, in de 16de eeuw. Deze Staten-Generaal heeft zich gespiegeld aan de eerste: het verdedigen van privileges die maatschappelijk niet meer gerechtvaardigd kunnen worden.

Klaas Tindemans